

Editorial

O hotărâre a Colegiului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) din luna noiembrie 2007 cu privire la atingerea demnității și crearea unei atmosfere degradante s-a pronunțat asupra unui text publicat de revista *F.* care se referă la *țigani* într-un limbaj mizerabil. Explicațiile autorilor față de cele scrise, în momentul audierii la Consiliu, au fost, evident, falsificatoare. Totuși, spre deosebire de cazuri de-a dreptul benigne în raport cu cel actual, Colegiul Director a decis sancționarea doar cu avertisment. A anunțat în același timp că, prin aplicarea sancțiunii, „dorește să avertizeze reclamații asupra efectelor produse prin articolul publicat, având în vedere și faptul că se află la prima sancțiune de acest fel, fără să aplice amenzi contravenționale ce ar putea fi interpretate ca o limitare excesivă a libertății de exprimare”. *Noua Revistă de Drepturile Omului* dorește la rândul ei să pună în evidență preocuparea Colegiului Director al CNCD pentru problematica libertății de exprimare, care nu se manifestă prima oară, dar care este exprimată de această dată cu forță.

Cazuistica Colegiului Director al CNCD devine din ce în ce mai interesantă și din punctul de vedere al conținutului spețelor, și din perspectiva felului în care ele sunt judecate. O a doua hotărâre publicată în acest număr al *NRDO* a privit declarațiile premierului Călin Popescu-Tăriceanu la adresa unor cetățeni români de etnie romă aflați în Italia, făcute la o reuniune a Delegației Permanente a Partidului Național Liberal din 30 iunie 2006. Declarațiile au făcut subiectul unei petiții a Centrului Romilor pentru Intervenție Socială și Studii (Romani CRISS).

S-ar pune întrebarea, mai întâi, de ce actul CNCD folosește doar inițialele numelui premierului, nu și numele întreg. Fiind vorba despre un demnitar de prim rang, natura cuvintelor premierului are o relevanță particulară pentru problematica combaterii discriminării. Implicit, felul în care tratează CNCD petiția împotriva discursului prim-ministrului este de primă importanță pentru interesul public. Ar exista deci argumente să se pună în evidență numele reclamatului.

Colegiul Director al CNCD a ajuns la concluzia că reclamatului nu i se pot imputa acte de discriminare. Dl Călin Popescu-Tăriceanu s-a referit, notează Colegiul, la comportamentul unor cetățeni români de etnie romă din capitala Italiei, și nu în mod special la românii de etnie romă din România. Întregul ansamblu de afirmații este circumscris abordării fenomenului infracțional, nu unei identități infracționale legate de apartenența etnică. În favoarea acestei interpretări ar veni precizările reclamatului cu privire la amplificarea colaborării între ministerele de interne în abordarea infracționalității fără niciun fel de referire la prinderea și repatrierea romilor, la instruirea polițiștilor italieni cu privire la psihologia și modul de operare al romilor sau prinderea infractorilor romi.

Hotărârea în acest caz a fost luată cu două opinii disidente, ale domnilor István Haller și Asztalos Csaba Ferencz, ultimul chiar președintele CNCD, care a considerat declarațiile premierului României drept discriminatorii. Esența argumentului ar fi că orice referire la apartenența etnică a unor persoane acuzate de săvârșirea unor

infrațiuni constituie faptă de discriminare. Tensiunea apărută – nu prima oară – în cadrul Colegiului Director al CNCD reflectă, după opinia noastră, caracterul mai sofisticat al acestei spețe, ca și o bătălie, în fond merituosă, între membrii Colegiului, pentru „adevăr”.

Faptul că nu sunt motive să se invoce apartenența etnică a unui infractor, aceasta fiind contraproductivă raporturilor intercomunitare, deci indezirabilă, reprezintă un principiu larg acceptat în doctrina politicilor publice. După un efort care a cerut mulți ani, poliția română a renunțat să mai facă trimiteri la identitatea etnică a celor certați cu legea. Principiul este respectat astăzi de un număr sporit de ziariști – deși nu suficienți. Evoluția merită salută. Să însemne atunci că, din motive de etică publică și cutumă în devenire, orice invocare a conexiunii dintre identitatea etno-culturală și infraționalitate este ilegitimă?

Impunerea unei reguli absolute în tratarea complicatelor chestiuni identitare nu se justifică nici rațional, nici etic. Există situații în care dimensiunea etnică este sau poate fi într-adevăr implicată în manifestări colective ce contrapun comunitățile umane. Ar fi incluse în această categorie procesele de comunalizare etnică abordate de Danielle Juteau, migrarea „eticilor care nu se amestecă” analizată de Brubacker, sau, mai general, fenomenul numit „etnomobilitatea teritorială”. Cercetările arată că etnicitatea poate fi implicată în solidarizarea grupului etnic pentru a crește mobilitatea membrilor săi. Implicarea – sau nu – a romilor stabiliți temporar în Italia în fenomene de comunalizare și mobilitate imigraționistă reprezintă o ipoteză de lucru pentru abordarea fenomenului infrațional. Ridicarea acestui subiect este legitimă și nu are de ce să fie identificată cu intenții discriminatorii – dacă nu cumva trimiterea la comunalizare și etnomobilitate se dovedește a fi, la o analiză mai atentă, doar un pretext al atitudinilor șovine.

NRDO